כיצד איראן מתכוונת לסייע לחמאס לנוכח המלחמה?

written by ד"ר יוסי מנשרוף | 28.10.2023

מאז החלה המלחמה בעזה, איראן שוקלת כיצד להיערך לטלטלה הגדולה באזור, וכיצד לסייע לחמאס. תמיכתה בשאיפה להשמדת ישראל היא עמוד תווך במדיניותה. לפיכך, בנאומים שנשא מאז מתקפת חמאס העניק לה מנהיג איראן ח'אמנהאי אישור דתי-מוסרי. לדבריו, מדובר במתקפת גומלין לגיטימית אל מול האכזריות הישראלית כלפי הפלסטינים. ח'אמנהאי גם הדף ביקורת בעולם נגד טבח ושבי נשים, טף וזקנות כשהצהיר שכלל אזרחי ישראל הינם חמושים.

נראה שהנהגת איראן שואפת כרגע להשאיר את טהראן מחוץ למעגל הלחימה, ואינה מעוניינת לגלוש לעימות עם ישראל או עם ארה"ב שיסכן את מתקני הגרעין שלה ואת יציבות משטרה. רויטרס דיווחה מפי שלושה מקורות ביטחוניים מערביים שבצמרת האיראנית הוחלט שחיזבאללה יבצע מתקפות נגד ישראל בצפונה, ומליציות שיעיות עיראקיות, שנתמכות על ידה, תבצענה מתקפות בפרופיל נמוך נגד יעדים אמריקאים באזור (לפי הפנטגון, המליציות ביצעו עשר מתקפות נגד יעדים אמריקאים בעיראק ובסוריה מאז ה-17 באוקטובר). זאת במטרה למנוע הסלמה שעלולה למשוך את איראן לתוך המלחמה. ב-15 באוקטובר הודיעה שגרירות איראן באו"ם שטהראן לא תתערב במלחמה, כל עוד ישראל לא תנסה לתקוף אותה.

נראה שאיראן מתכוונת לסייע לחמאס בשני היבטים. היא תנסה להעביר אמל"ח לחמאס בעזה, ואפשר שתנסה לתקוף אינטרס ישראלי באחת ממדינות המערב.

כוח קודס מתמחה בהברחות אמל"ח, אך לצידו קיימת תשתית אזרחית-לכאורה נרחבת שמסייעת למערך ההברחות האיראני. נראה שאגודת הסהר האדום האיראני, שפועלת בשירות המערך הזה מאז שנות השמונים, היא האמצעי שדרכו טהראן מבקשת כעת להעביר אמל"ח, וייתכן שאף אנשי כוח קודס, לרצועת עזה. לחילופין, האגודה מבקשת לכל הפחות להעביר סיוע הומניטרי כדי לחזק את ההשפעה האיראנית בעזה, בייחוד לנוכח הלחץ האינטנסיבי שהחברה הפלסטינית בעזה סופגת במלחמה. האגודה פועלת מזה שנים ברצועת עזה מתוקף "חוק התמיכה במהפכה האסלאמית של העם הפלסטיני" שאושר בפרלמנט האיראני ב-1990. החוק מסמיך אותה להעביר סיוע כספי למשפחות של אסירים ושהידים פלסטינים, בתיאום עם נציגי משה"מ ומיניסטריון המודיעין האיראני.

כפי שנחשף בוויקיליקס האגודה צברה רקורד עשיר של הברחות אמל"ח, לאחר שבמלחמת לבנון השנייה הבריחה לחיזבאללה אמל"ח בכיסוי של ציוד רפואי, והעבירה ללבנון אנשי משה"מ ומיניסטריון המודיעין בלבוש אנשיה. האגודה גם שימשה את איראן להבריח אמל"ח לאופוזיציה השיעית בבחריין ובתימן. סעיד קאסמי, לשעבר מפקד בכיר במשה"מ, הודה ב-2019 שבכיסוי

האגודה הבריחו משה"מ אמל"ח למוסלמים שלחמו בבוסניה במלחמה בשנות התשעים, ואימנו פעילי טרור, ובהם אנשי אל-קאעידה. מפרסומי האגודה עולה שבכוונתה לשנע את הציוד לעזה בסיוע חברת התעופה האיראנית קשם-אייר, הידועה במשלוחי נשק מטעם כוח קודס לסוריה. שר החוץ המצרי קיבל בברכה בשיחתו עם מקבילו האיראני עבדאללהיאן ב-22 באוקטובר את בקשתו לאפשר לאגודה להעביר סיוע לעזה.

עוד מסתמן שטהראן מקדמת פיגוע נגד יעד ישראלי במדינה מערבית. שר המודיעין האיראני ח'טיב הצהיר ש"העמים שוחרי החופש ברחבי העולם" ינקמו בארה"ב ובממשלות שתומכות בישראל במלחמה בעזה. האיום המרומז מצידו מגיע בהמשך למוטיבציה האיראנית לקדם פיגועים נגד ישראל בחו"ל. זו נחשפה על ידי ראש המוסד בספטמבר, כשהצהיר שבשנה האחרונה סוכלו 27 פיגועים בשליחות איראן נגד ישראלים ויהודים באירופה, באפריקה ובדרום אמריקה. מיניסטריון המודיעין האיראני מעורב באופן ממשי בפיגועי חו"ל, לאחר שהוביל את הפיגוע בבניין הקהילה היהודית בארגנטינה ב-1994 שבוצע על ידי חיזבאללה.

מול זאת, על ישראל לפעול מול מצרים כדי למנוע העברה של סיוע איראני לרצועת עזה, ולהגביר את מאמצי הסיכול מול ניסיון איראני אפשרי לפגע באינטרס ישראלי באירופה ובארה"ב.